

FALTEN 4 DIES PER A
LA FESTA DEL LLIBRE

REGIÓ7. Cultures
19-04-2010

De l'Iraq al barri de Gràcia passant per la llengua catalana

► El lingüista iraquí Pius Alibek, establert a Barcelona des de l'any 1981, publica a l'editorial La Campana *Arrels nòmades*, un homenatge en català a la seva terra i una autobiografia emotiva

TONI MATA I RIU | MANRESA

■ En el número 65 del carrer Verdi, al cor de Gràcia, el restaurant Mesopotàmia serveix cuina àrab i iraquiana. Plats com el Cary Lahm -vedella amb curry i arròs basmati-, el Qara Wnaana -carbassó amb salsa de menta-, Hamidh Hulu -xai amb salsa de dàtils i lima seca acompanyat d'arròs basmati- i búrgul -blat partit amb verdures. Hi ha milers d'anys de tradició gastronòmica en els dinars i els sopars que el propietari de l'establiment, Pius Alibek (Ankawa, Iraq, 1955), ha anat incorporant a la carta, per convertir el local en un punt de trobada no tan sols per al gaudi del paladar sinó també per conèixer la història d'un emigrant que fa unes setmanes ha publicat el seu primer relat en català, *Arrels nòmades* (La Campana). Sense traduccions, directament a la llengua de Pla i Rodoreda, rebentant tòpics i saltant murs que molts no vinguts -i no pocs autòctons- no es plantegen superar mai.

La llarga durada de la guerra entre l'Iraq i l'Iran va agafar Alibek a Barcelona, l'any 1981, on estava ampliant estudis de lingüística històrica comparada. Amb poques ganes de tornar a un país devastat, es va quedar a la capital catalana, on va exercir de professor i es va incorporar al departament de Llengües Semítiques de la Universitat de Barcelona. Defugint l'anonimat, es va implicar posteriorment en el projecte Manumed creat per fer la tasca de catalogació i preservació dels manuscrits antics de la Mediterrània. El 2003, amb motiu de les multitudinàries manifestacions en contra de la invasió nord-americana de l'Iraq, atac que el president dels Estats Units, George Bush, va fer al capdavant d'una àmplia coalició internacional en què també va participar, i d'una manera significativa, José María Aznar, aleshores president del govern espanyol, Pius Alibek va esdevenir un referent. Les seves proclames en favor de la pau van merèixer l'any següent la concessió de la Medalla d'Honor de la ciutat de Barcelona.

Però... qui era Pius Alibek abans d'aterrar a Catalunya? Si entre nosaltres el coneixem pel Mesopotàmia i per les seves traduccions d'autors com Alaa al Aswani, per endinsar-nos en la infància i la joventut de Pius Alibek es pot recórrer a les *Arrels nòmades* que transporten el lector occidental a un Iraq desconegut, que no participa dels estereotips a l'ús ni de la monocroma imatge d'un país actualment corromput per la violència. Alibek, però, tampoc no serveix un pamflet folklòric ni una biografia d'enyors i records edulcorats. A la primera pàgina, aquest fill de la minoria assiriocaldea d'Iraq assegura que «com la majoria de les nacions sense estat, la nostra sort anava canviant seguint els interessos i els antulls dels nous conqueridors. Perses, bizantins, àrabs musulmans, mongols, otomans, britànics i el nou ordre mundial». Ningú no pot donar lliçons a aquest iraquí sobre inestabilitat i la vida en un territori que no es pot defensar per si sol!

Arrels nòmades participa del desig de tornar al passat sense alimentar la nostàlgia. Però amb una decidida voluntat de recrear els primers vint-i-sis anys de la seva vida per retre un sincer i gens ampul·lós homenatge a la seva terra. Els comensals del Mesopotàmia poden apreciar aquest gust d'Alibek pels seus orígens en cada detall del restaurant, on no tan sols cuina delícies gastronòmiques, sinó també el sentit de tot allò que fa a la vida. A l'escriptor iraquí se li ha d'agrair el detall d'escriure en català, llengua que fa anys va incorporar al seu repertori, format per l'arameu, que és la seva parla materna; el kurd, amb què va viure la primera educació; l'àrab; l'anglès, i el castellà. Una cultura de clara orientació cosmopolita que no oblida ni les seves arrels en un país tan maltractat per la història contemporània ni l'acollida dispensada en un altre país que, com el seu, sovint és pres de la incomprensió dels intolerants.